

En plats på praktikprogrammet på FN i New York är eftertraktad. Här skakar FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon hand med en av deltagarna under vintersäsongen 2009. Programmet är på två månader och varje år finns tre sökbara perioder. Foto: FN/Mark Garten

Många olika yrken i FN-systemet

FN-systemet i sin helhet sysselsätter mer än 50 000 personer över hela världen. Bland de anställda finns ekonomer, jurister, ingenjörer, datatekniker, sekreterare, assistenter, journalister, översättare, experter inom olika områden och många fler yrkesgrupper. Kraven på utbildning och erfarenhet varierar, generellt gäller dock höga krav med utbildning på lägst magisternivå och relevant yrkeserfarenhet. Men det finns även möjligheter att få in en fot för den som genomgår eller nyligen avslutat en utbildning.

FN består förutom huvudorganen av en rad underorgan, fackorgan, program, kommittéer och underorganisationer som tillsammans utgör FN-systemet. Det som beskrivs i generella termer i detta faktablad gäller FN:s sekretariat, det vill säga högkvarteret i New York och alla regionala FN-kontor och kommissioner. Liknande förutsättningar gäller dock för FN-systemet i stort även om anställningsformer och rekrytering kan skilja mellan olika FN-organ och program.

Vid sidan av sekretariatet hör FN:s utvecklingsprogram UNDP, FN:s barnfond UNICEF och FN:s flyktingorgan UNHCR till de största arbetsgivarna inom FN.

Som anställd i FN är du internationell tjänsteman och måste vara beredd att flytta från en tjänstgöringsort till en annan och att arbeta under svåra förhållan-

den. Oavsett yrkeskategori förväntas anställda på hög nivå behärska något annat språk förutom engelska. Arbetsspråken i sekretariatet är engelska och franska. De officiella språken i FN är arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska. Vid rekrytering ska hänsyn tas till en rättvis geografisk fördelning bland medlemsländerna.

FN:s generalförsamling har antagit klara direktiv om att främja kvinnor vid rekrytering till sekretariatet för att få en bättre balans mellan män och kvinnor. Funktionshindrade ska ges samma möjlighet som andra.

ARBETSMRÅDEN OCH YRKESKATEGORIER

Det brukar i platsannonserna finnas krav på erfarenhet eller utbildning inom något av FN:s arbetsområden. Vilka är då dessa?

Kort sagt allt som har att göra med fred och säkerhet, utveckling eller mänskliga rättigheter. För att driva alla projekt behövs det inte enbart specialister inom respektive område utan även i stor utsträckning folk som ansvarar för olika stödfunktioner som administration, ekonomi, IT, logistik, information, juridik osv.

OLIKA TYPER AV TJÄNSTER

Generellt råder inom FN hierarki: ju mer erfarenhet och utbildning, desto högre tjänst. Något förenklat finns två typer av tjänster: "General Staff", som rekryteras lokalt, och "International Professionals", som rekryteras internationellt. De allra högsta chefspositionerna i sekretariatet är politiska och tillsätts genom utnämningar. Dit hör generalsekreteraren och undergeneralsekreterarna. Längden på kontrakten varierar beroende på tjänst och policy för respektive FN-organ.

INTERNATIONAL PROFESSIONALS

International Professionals är internationellt rekryterad FN-personal med högre akademisk examen. Tjänsterna i sekretariatet är indelade i kategorierna P-1 till P-5

En rad av FN:s organisationer och program arbetar i fält med rådgivning när det gäller jordbruk. Lokala och traditionella kunskaper kompletteras med vetenskap och moderna tekniker. Foto: FN

beroende på utbildning och yrkeserfarenhet. I toppen finns normalt två positioner, D-1 och D-2. Det förekommer också andra indelningar i FN-systemet, dock efter liknande principer.

Kraven på den sökande varierar men förutsätter i regel avslutad examen på lägst magisternivå och yrkeserfarenhet inom ett eller flera av FN:s arbetsområden. Meriterande brukar vara tidigare arbete i utvecklingsländer eller inom FN. Ofta krävs att du behärskar något av språken engelska eller franska flytande.

För att vara kvalificerad för P1/P2-tjänster måste du ha relevant akademisk examen och vara högst 32 år men behöver bara begränsad yrkeserfarenhet. För P3-tjänster måste du normalt, förutom akademisk examen, även ha minst fyra års yrkeserfarenhet och vara högst 39 år. Åldersgränserna är ett sätt att få ner en idag relativt hög medelålder bland anställda i sekretariatet.

GENERAL STAFF

General Staff är lokalt rekryterad FN-personal som tjänstgör på ett lokalt eller regionalt FN-kontor. Tjänsterna är vanligtvis s k sup-

porttjänster – såsom administration, data-support, vaktmästeri och personaladministration – och är indelade i G2-G7, baserat främst på yrkeserfarenhet. Lokalt anställda finns även inom andra delar av FN-systemet och hos olika program eller projekt som FN driver i fält.

INTERNATIONELLA KONSULTER

FN anställer även konsulter. Det handlar om specialistkompetens som upphandlas till olika uppdrag och är vanligt hos t ex FN:s utvecklingsprogram, UNDP.

SPRÅKRELATERADE JOBB

FN:s sekretariat har en resursbank med kandidater som kan ta språkrelaterade jobb eller uppdrag såsom tolkar eller översättare. För att komma i fråga måste du ha det språk du översätter till som ditt förstaspråk, behärska engelska perfekt och ha mycket goda kunskaper i franska och ytterligare ett av FN:s officiella språk. Du ska ha utbildning från universitet eller likvärdig skola. Det finns även jobbmöjligheter för språklärare. För samtliga dessa tjänster gäller intagningsprov.

JOBB INOM FREDSBEVARANDE OPERATIONER

Vid de fredsbevarande operationerna behövs, vid sidan av militär och polis som medlemsländerna bidrar med, även civil personal till allt från att övervaka mänskliga rättigheter till att sköta logistik och information. Kraven varierar men du måste vara vid mycket god hälsa och beredd att arbeta under svåra och ibland farliga förhållanden. FN:s jobbsajt länkar direkt till rekryterings-sidan för fredsbevarande operationer.

I Sverige arbetar Folke Bernadotteakademien på uppdrag av UD med att bidra med civil personal till internationella fredsinsatser. Rekrytering av militär personal till den svenska utlandsstyrkan sköts av Forsvarsmakten.

UN VOLUNTEERS (FN-VOLONTÄRER)

Idag finns det omkring 4 000 kvinnor och män med mer än 140 olika nationaliteter som årligen tjänstgör i utvecklingsländer som specialister och fältarbetare genom FN:s volontärprogram. Kandidater till programmet delas in i olika kategorier beroende på utbildningsnivå och yrkeserfarenhet. Generellt krävs relevant erfarenhet från arbete i fält, att du är minst 25 år och har någon typ av akademisk examen.

LÖNER OCH FÖRMÅNER

Lönenivåerna inom FN är i allmänhet fasta och baseras både på akademiska och yrkesmässiga erfarenheter och på tjänstens nivå. För att täcka ökade levnadskostnader vid tjänstgöring utomlands finns vanligtvis olika typer av ersättningar och förmåner. För medföljande barn utgår normalt ett underhållsbidrag samt utbildningsbidrag. Exempel på andra förmåner är betald semester, sjuklön och fria hemresor varje eller vartannat år.

Föräldradighet finns om än begränsad jämfört med svenska förhållanden. Internationellt anställda omfattas av ett sjukförsäkringsprogram som ska täcka vårdkostnader. Är du fast anställd eller går på längre kontrakt omfattas du normalt av FN:s pensionssystem.

DEM VEM ÄR DU?

GÅR PÅ GYMNASIET OCH FUNDERAR PÅ UNIVERSITETSUTBILDNING

- Vad är du verkligen intresserad av och beredd att lägga ner din tid på?
- Vilka är antagningskraven? Kan du påverka dina chanser?

HÅLLER PÅ MED DIN UNIVERSITETSUTBILDNING

- Kolla praktikmöjligheter inom FN. Leta! Leta!
- Blir du kvalificerad för att söka JPO-tjänst eller liknande?
Sök i programguiden hos Internationella programkontoret.

NYEXAMINERAD UTAN YRKESERFARENHET

Hur kan du skaffa dig värdefull erfarenhet? Kan du få börja din karriär med praktik? Kolla efter öppningar hos Sida, Forum Syd, FN:s jobbsajt eller på hemsidorna för de olika organen och programmen. Utgå inte från att du direkt ska komma in i FN-systemet.

Var börjar man?

Rekryteringsbasen för FN är stor, 192 medlemsländer, vilket naturligtvis gör konkurrensen stenhård. Men det finns en rad möjligheter som kan tjäna som en väg in i systemet. Det handlar dels om praktik, dels om tjänster speciellt anpassade för nyexaminerade och för dig med begränsad yrkeserfarenhet.

VILKEN UNIVERSITETSUTBILDNING SKA JAG VÄLJA?

Eftersom FN:s arbetsområden är så många går det inte att med säkerhet säga att en viss utbildning skulle bana bättre väg för en FN-karriär än någon annan. Vill du vara taktisk kan du titta närmare på kvalifikationskraven för olika tjänster, praktikplatser, program och hur antagningsproven går till och sedan matcha din utbildning efter det. Möjlighet till internationell erfarenhet kan vara en fördel liksom språkkunskaper på avancerad nivå i engelska och franska, men även något av de andra FN-språken.

Något som nämns i detta sammanhang är krav på ”studier relaterade till utveckling”.

Dit räknas enligt FN generellt medicin, ekonomi, politik, sociologi, samhällsvetenskap, statistik, internationella relationer, juridik, teknik och IT. Detta ska dock inte ses som en checklista. Den uppmärksamme noterade kanske att mänskliga rättigheter, som är ett av FN:s större arbetsområden, saknas här. När vi pratar om utvecklingsstudier i Sverige menar vi också något annat. Utbildningsvägen till en FN-karriär är alltså bred och det finns stora möjligheter för dig att välja en fil som passar dina intressen och förutsättningar.

PRAKTIK I FN

Praktik är ett spännande sätt att få kunskap och praktisk erfarenhet och att knyta kontakter. Ersättning utgår normalt inte utan det gäller att försöka få stipendium. Genomgående krav är i de flesta fall pågående studier på lägst magisternivå och för det mesta goda språkkunskaper i engelska och/eller franska.

Gör inte misstaget att begränsa ditt sökande till praktikprogrammet på FN i New

York. Praktikmöjligheter erbjuds på en rad av FN:s organ, program och organisationer och det gäller att lägga ner tid på att leta på de olika hemsidorna i FN-systemet. Praktikprogrammets längd varierar, oftast mellan två till sex månader. Ett fåtal av FN:s organisationer har kontor i Sverige där det också kan finnas praktikmöjligheter. Skulle du inte hitta någon praktikmöjlighet inom FN, sök andra alternativ. Ett tips är Internationella programkontoret, som har information om praktik och stipendier.

GENEVA GRADUATE STUDY PROGRAM

Programmet är ett alternativ till praktik och består av en rad föreläsningar av FN-expertter inom olika områden kombinerat med gruppstudier. Du betalar själv alla omkostnader. Kunskaper i engelska och franska förutsätts då ingen tolkning finns. Programmet äger rum de tre första veckorna i juli och urvalet baseras på akademisk utbildning, motivation och geografisk spridning samt en jämn fördelning mellan kvinnor och män. Du ska vara mellan 23 och 35 år.

NÅGRA SÄRSKILDA PROGRAM

BILATERALA BITRÄDANDE EXPERTER (BBE)

BBE administreras av Sida och är ett utbildningsprogram för yngre akademiker som vill skaffa sig erfarenhet av arbete inom det internationella utvecklingssamarbetet. Bilateral biträdande experter arbetar under handledning i något av Sida:s samarbetsländer. Krav är bl a minst två års relevant yrkeserfarenhet efter examen och att tidigare yrkeserfarenhet i utvecklingsländer inte får överstiga ett år. Sökande får inte ha fyllt 33 år vid ansökningstillfället och ska vara svensk medborgare eller inneha permanent uppehållstillstånd i Sverige.

JUNIOR PROFESSIONAL OFFICER (JPO)

JPO-programmet är en möjlighet för unga akademiker med begränsad erfarenhet att få in en fot i FN. Tjänsterna är normalt på två år och sponsras

av de unga akademikernas respektive regeringar. I Sverige är det Sida som rekryterar och finansierar JPO-tjänster. Efter avslutad tjänst är du inte garanterad anställning, dock är det ofta ett första steg till en FN-karriär. Krav är bl a akademisk examen motsvarande magisternivå och två till fyra års relevant yrkeserfarenhet. Sökande får inte ha fyllt 33 år vid ansökningstillfället. För läkare och barnmorskor gäller 35 år, ibland även högre.

SPECIAL ASSISTANT TO THE RESIDENT COORDINATOR (SARC)

SARC är ett initiativ som startades av Sida tillsammans med UNDP 2006. Programmet syftar till att öka kunskapen hos svenskar som vill arbeta med FN:s reformarbete. Maxålder är 38 år.

NEW AND EMERGING TALENT INITIATIVE (NETI)

NETI är en inkörsport för internationella experter till en vidare karriär inom FN:s barnfond, UNICEF. Tjänsten är på ett år och efter två månaders utbildning i New York blir du placerad på någon tjänstgöringsort ute i världen. NETI är främst till för dem som redan har någon form av arbetskontrakt med FN, även praktikanter.

UNDP LEAD PROGRAMME

Detta är ett chefsutvecklingsprogram på P3-nivå inom FN:s utvecklingsprogram, UNDP. Kraven på utbildning och erfarenhet är höga. Programmet är på två år och utannonseras normalt i juni/juli. Antagningsprocessen är relativt lång med både skriftliga prov och intervjuer och antalet sökande brukar ligga omkring 6 000. Maxålder är 35 år.

HAR UTBILDNING OCH YRKESERFARENHET

Kolla efter JPO-tjänster, BBE-tjänster eller andra öppningar hos Sida, Forum Syd, UD, FN:s jobbsajt eller på hemsidorna för de olika organen och programmen. Kan du söka till NETI eller UNDP Lead Programme? Är du kvalificerad för resurspoolen hos Folke Bernadotteakademien? Kolla UN Volunteers.

ÄR YRKESVERKSAM OCH VILL UT OCH JOBBA

Kolla efter öppningar på FN:s jobbsajt och på hemsidorna för de olika organen och programmen, UN Volunteers, Sida, Forum Syd. Vilka möjligheter finns att ingå i beredskapsgrupper hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)? Sök i programguiden hos Internationella programkontoret.

FUNDERAR PÅ EN MILITÄR BANA

Försvarsmakten rekryterar till utlandsstyrkan.

ÄR EGEN FÖRETAGARE

Ta reda på möjligheter och riktlinjer hos FN:s Procurement Division. Glöm inte kolla länklistan.

Rekrytering och ansökan

Rekryteringsprocessen kan se olika ut i FN, men generellt gäller att tjänster utanonseras öppet och att vem som helst som uppfyller kraven kan söka. Ett vanligt sätt att rekrytera till ingångstjänster i FN är genom intagningsprov. Efter avklarad prov placeras du i ett register (roster) varifrån lediga platser fylls på. Detta gäller vissa typer av tjänster hos FN:s flyktingorgan (UNHCR), Världslivsmedelsprogrammet (WFP) med flera organ och program.

Ingångstjänster i sekretariatet tillsätts genom nationella uttagningsprov som hålls i ett antal länder varje år i förhållande till representation bland FN-anslagna. Detta sätt att organisera proven är ett sätt att se till att alla medlemsländer finns representerade. Vanligt förekom-

mande är även olika typer av program för att slussa in yngre och välutbildade i systemet (se faktaruta).

NATIONELL REKRYTERING GENOM SIDA

Sida har en nyckelroll i Sverige vad gäller rekrytering och utbildning till internationella tjänster på lägre nivåer. Man ansvarar bl a för rekrytering av JPO:s (*Junior Professional Officers*) och för andra program som erbjuder möjlighet till internationell karriär. UD rekryterar till högre tjänster inom FN-systemet.

VAR SKA JAG LETA?

Då det inte finns någon samlad databas för jobb och praktik i FN går det inte att nog understryka att du måste lägga ned

mycket tid på att leta. FN-systemet består av väldigt många organ och program, alla med sina egna rekryteringsmetoder och hemsidor. Lediga internationella tjänster hittar du även hos Forum Syd, Sida och UD. Du kan inte heller utgå ifrån att du i början av din karriär direkt får jobb i FN, ofta behöver du skaffa dig erfarenhet från annat håll först.

Foto: FM/Marine Peret

Foto: FM/Marine Peret

Mänskliga rättigheter är ett av FN:s största arbetsområden. På Östtimor stödjer FN-missionen UNMIT den lokala polisen när det gäller att komma till rätta med våld mot särskilt utsatta grupper.

Ett vanligt uppdrag för FN-volontärer är valbevakning. Här försöker man ta reda på om det finns grupper som inte utnyttjar sin rösträtt och varför. Bilden är från ett barnhem i Östtimor och personalen ingår i FN-missionen UNMIT.

LÄNKAR

JOB

www.un.org/en/employment
<https://jobs.un.org> (FN:s jobbsajt)
<http://icsc.un.org/joblinks.asp>
www.sida.se
www.forum Syd.org
www.ud.se

PRAKTIK

www.un.org/youth (Välj: Opportunities)
www.un.org/esa/socdev/unyin/internships.htm
www.iaeste.org

FN-SYSTEMET

www.fn.se/fn-info
www.unsystem.org
www.un.org/aboutun/chart_en.pdf
www.unric.org

UNIVERSITET/HÖGSKOLA

www.studera.nu

FÖRETAG (PROCUREMENT)

www.un.org/Depts/ptd

ÖVRIGT

www.fn.se/jobbaifn
www.unvolunteers.org
www.programkontoret.se
www.folkebernadotteacademy.se
www.mil.se/sv/internationella-insatser
www.msb.se
www.mytellus.com

FN-fakta nr 1/10: Att jobba i FN · Text: Per Jacoby.

Faktabladet kan beställas från FN-förbundet (upp till 10 ex gratis, porto tillkommer dock).

E-post: info@fn.se · Telefon: 08 – 462 25 40 Webb: www.fn.se